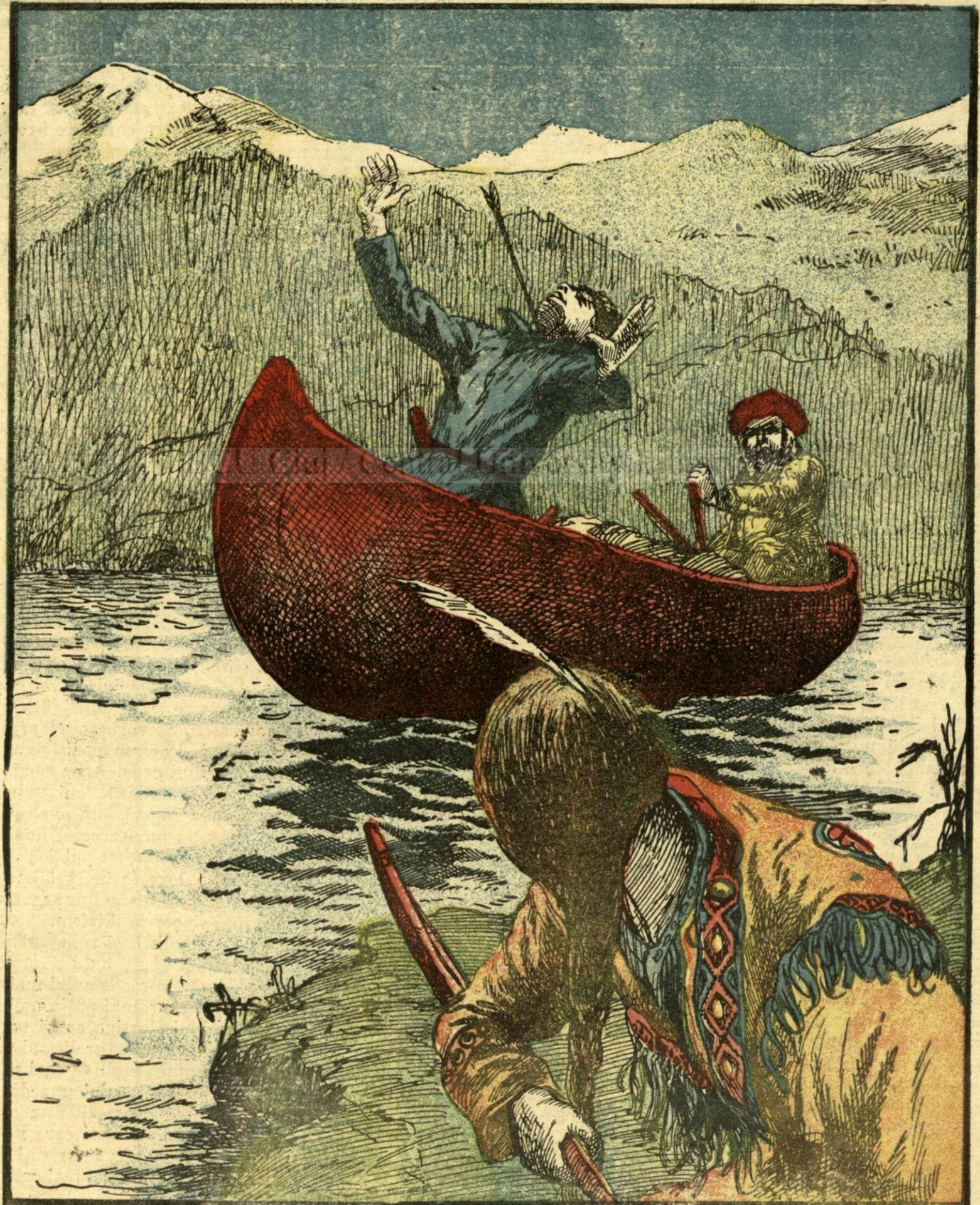

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. În străinătate pe un an 200 lei.

Liga bătrânilor

(Vezi explicația în pag. a 4-a)

Schuré despre Maeterlinck

Vestita „Revue Bleue“ de literatură, știință, arte și politică socială, cu o vechime de peste șase decenii, publică în numărul din urmă, un interesant studiu critic al lui Schuré despre Maeterlinck.

După ce analizează personalitatea literară și de gânditor a lui Maurice Maeterlinck, talmăcitorul inteligenței florilor, și după ce-i judecă sufletul pe temelul creațiilor artistice de până acum. Edouard Schuré regretă că puternicul și marele cugetător și estetic n'a putut străbate cu gândirea-i până dincolo de pragul celeilalte lumi.

Această nedomirire apare ca un semn de întrebare și de îndoială în „Le grand secret“. Maeterlinck stă nepriceput ca un copil învins al naturii, în fața nemuririi... Ignorabilus !...

Pentru Schuré, și acesta un îndrăgnet cugetător în „Les grands initiés“, ca și în „L'évolution divine du Sphinx a Christ“, nemurirea sufletului e de mult un adevăr destăinuit — cel puțin, astfel l-a inspirat Rudolf Steiner, alt mare interpret al spiritualismului.

După Schuré, știința merge spre o înțelegere cu religia, și nu arată cu religia în înțelesul ei obicinuit și profan, ci cu aceea ce se poate înțelege prin destăinuirea divină.

Această problemă a încercat s'o pătrundă — sunt peste o sută de ani de atunci — marele Volney, evocatorul ruinilor și făuritorul catehismului cetățeanului francez pe vremea marelui revoluționar.

Lapidare forme literare și întrari-pate gânduri estetice ne-au dăruit și Volney, și Maeterlinck și Schuré. Poate tocmai aceasta să fie dovada că și prin spiritul lor de profeți, tot divinitatea s'a destăinuit lumii.

Intru acesta poate fi interesant duelul filosofic dintre Maeterlinck și

Schuré, pornit de acesta din urmă și rămas încă fără răspuns din partea celui dintâi.

Noi nu putem spune cu adevărat cine are dreptate, și nici nu cutezăm s'o facem, ci mai mult simțim că dincolo de pragul celeilalte lumi mai este ceva, ce încă nu ni-l lămurim, dar care par'că începe să ni se desvăluie.

Aceea ce ne impresionează însă ca literatură și artă este etica și estetica gândirii lor. Cine le-a pus atâtea frumuseți în suflete? De unde prind ei atâtea lumini și din ce izvor de substanță sorb roua poeziei?

Poate să fie sufletul lor din aceeași plămădă ca și eroii lui Carlyle sau poate că destinul lor i-a creat să-i cânte pe acești eroi.

Ori cum, în ce privește adevărul firesc, fapt este că lumea se desface cu desgust din materialismul ignobil al zilelor noastre spre a-și pune pe umeri iarăși hlamida mândră a înobilării.

Suntem legați cu viața pămâneas-că de planul de jos, cu rădăcini adânci în inima pământului, dar suntem legați cu sufletele și de planul superior, cu năzuinți nebiruite spre soare, pentru că, dacă mergem pe pământ ca viermii, străbatem totuși văzduhurilor ca vulturii.

Cu alt prilej vom expune mai pe larg părerile oamenilor superiori despre problema celeilalte vieți.

Deocamdată, constatăm cu bucurie o interesantă evoluție în domeniul moral, a lumii amărâte de atâtea materialism.

Când vălul Isidei nu va mai ascunde adevărul firesc al spiritului, oamenii nu vor mai fi nedomiriți și sceptici ca Maeterlinck, ci vor crede profund în realitatea destăinuirilor divine — după cum cred astăzi Rudolf Steiner și Edouard Schuré.

Leontin Iliescu

Naturalismul francez

— Cu prilejul unei cărți despre el —

Se pare că este așa de îndepărtat și totuși nu din cei mai bătrâni din generația noastră am trăit sub influența lui. E vorba de curentul naturalist în literatură. De curentul acesta se leagă numele unei întregi pleiade de scriitori — mai ales francezi — cu care am petrecut adolescența și tinerețea noastră. Și nu vom exagera dacă vom spune că la noi și în prezent reprezentanții de vază a naturalismului francez sunt *en vogue*. Romanele lui Zola abea acum încep să fie traduse în românește; noi n'am citit de cât pe *Germinal* în românește, la acea epocă nu era nimic tradus din Zola și-l citeam în original.

De aceea bine a făcut profesorul francez P. Martino de a schițat într-o lucrare tot ce se știe despre *Naturalismul francez* 1) căci cartea sa intitulată așa și apărută anul acesta în editura lui Armand Collin la Paris, *un ple un gol în literatura critică europeană*.

Naturalismul reprezintă tendința care a domnit în romanul și drama franceză după 1870, sub a treia Republică, în perioada dintre triumful pozitivismului spiritual și cultul fetișist pentru știință. Conform cu definiția lui populară, naturalismul trebuia să fie ceea ce era și realismul: reproducerea naturii. Influențat de reprezentanții științelor și ai filosofiei pozitive ca Auguste Comte, Claude Bernard,

1) *Le naturalisme français (1870-1895)* Isar Martino, Armand Collin, Paris 1923.

Berthelot, Taine, ultimul fusese teoreticianul realizmului, naturalismul a găsit în Zola expresiunea sa adevărată. El nu numai în romanele sale, dar și în câte-va lucrări de critică ca *Romanul experimental* vrea să demonstreze că romanul trebuia să fie un fel de proces verbal al artei pe care romancierul l' pune sub ochii cetitorului. Într'un cuvânt toată operația unui roman trebuie să se reducă în alegerea tipurilor din natură, de a se studia mecanismul lor sub influența schimbărilor mediului împrejurător.

Două legi sunt mai ales dragi scriitorilor naturaliști: *Legea influenței mediului* și *Legea eredității*, conform cu care cauza simțurilor și a emoțiilor este de natura fiziologică. Aceste legi au și sugerat lui Zola seria lui de romane cunoscute sub acel al familiei *Rougon-Macquart*, care este istoria unei întregi familii care are multe particularități psihologice și fiziologice și care sunt datorite aceleiași heredități.

La început Zola a avut mulți admiratori și elevi, formând așa zisul grup *dela Medan* (reședința de vară a scriitorului). Din acest grup au făcut parte Leon Hennique, Paul Alexis, J. H. Huysmans, Maupassant; dar în urmă ei s'au despărțit de Zola și au căutat să-și individualizeze operele. Tot sub influența lui Zola au fost scriitorii E. Rod, L. Descaves, C. Lemonier, J. Lorrain, Abel Hermant, Paul Adam, frații Rosny, P. Vaugueritte și O. Mirbeau.

Mare influență a avut Zola și școala lui naturalistă și asupra literaturii străine germane, engleze și ruse.

Dar după 1890 influența lui dispare poate și din cauză că el însuși încețază de a fi fanaticul susținător din trecut al naturalismului. Pe de altă parte după această epocă se petrece și cu știința a tot puternică o schimbare. Ea care făgăduise totul și în care se pusese toate nădejdiile, începe să șovăiască. Se vorbește chiar de *fașimentul* ei. Puterea pozitivismului și naturalismului cade. Apar cărți după cărți care avansează noi tendințe. Cartea lui Voguë „*Romanul rus*“ arată Franței intelectuale noi orizonturi. Paul Bourget publică „*Discipolul*“ care lovește în învățămintele lui Taine, care fusese propagandistul celui mai sincer pozitivism.

„Poesia simbolistă și romanul psihologic au precădere, naturalismul slăbește și lasă loc realismului mai pașnic, mai tolerant, mai puțin ambițios.

Cartea d-lui Martino arată toată această evoluție a naturalismului bine înțeles cu multe detalii făcând să treacă sub ochii cetitorului una din cele mai interesante epoce literare și evocând nume de scriitori care ne sunt încă vii în memorie, iar mulți din ei sunt și astăzi dintre cei mai citiți.

Dr. I. Duseian

La leagănul iubirii

Din timpul tinereții, vederi strălucitoare
Apareși să mi uit anii și-a tâmpelor ninsoare.
De un pătrar de secol, loc scump te-am părăsit
Și-acum revin la tine să plâng ce am iubit.

E Iunie... e ziua ce'ntruna-am prea mărit
Când inimile noastre cu drag am contopit.
Al râului lin mormur ascult cu'nduioșare,
Tot ca atunci; și fânul ca și astăzi era'n floare.

Dar bietul orb lipsește în lunca fermecată
Ca să i primească pumnul de-arginți ca altă dată.
Când blând îi zise dânsul, cu ochii adumbriți.
„Să ști că lângă tine trecu două fericiți”

Azi el poate să vadă din cerul de lumină
In locurile-acestea o tristă peregrină,
La leagănul iubirii că vine 'ndurerată,
Să întrevadă numai o umbră adorată.

Nufăr

Arta rustică românească

— La expoziția din Monza — Părerile unui critic de artă italian

Citim, în revista ilustrată mensuală *Arte pura e decorativa*, următoarea dare de seamă interesantă și elogioasă asupra lucrărilor românești trimise la expoziția internațională din Monza:

Participarea României, la expoziția din Monza, a fost relevantă și lăudată în destul de critică și publicat a arătat că o apreciază în dreapta ei valoare.

Probabil însă că nu e încă cunoscut scopul special al secțiunii românești, care vrea să facă să se știe și să se aprecieze ce caracterizează, în mod mai important și aproape emoționant, fina expresiune artistică a acestui reînviat sâmbure din Orient: inspirațiunea ei cu totul populară, profunda ei brazdă democratică țărănească, prin care se exprimă sufletul contemplativ și pasionat al unui popor agricol și pastoral, legat cu dragoste adâncă de câmpiile lui întinse la nesfârșit și de munții lui păduroși.

DESCRIEREA ORIGINEI ARTEI ROMANEȘTI

Arta aceea curată, casnică, neînvațată ca o meserie, dar trecută dela tată la fiu, transmisă cu dragoste și cu mândrie ca un patri-moniu venerat de naționalitate, înflorește curată și splendidă lângă vatra țaranului și păstorului român. Să vorbească, să cânte ca eroii săi, să se îmbrace ca ei, să se slujească cu aceleași lucruri, iată legea locuitorului aceluia pământ latin, roman și nespun de mândru de romanitatea lui.

Atunci când țaranul român vrea să-și duzeze casa, scoate bogății din pământul nașterii lui și materialul care-i trebuie. Din pădurile profunde care acoperă asprii Carpați, ia trunchiurile seculare care vor servi la construirea casei sale rustice; și după terminarea lucrărilor de întemeiere și de sprijin, iată-l că se face sculptor din arhitect: crestează capete de stâlpi rătunjește coloane destinate să sprijine pridvorul în care, în nopțile splendide de vară, va dormi întins pe pieile oilor lui, visând la Radu Negru și la Mihai Viteazul. Și nevasta lui, abia ce e terminată locuința, începe să o împodobească, pe din năuntru și pe din afară, cu mici desene geometrice și floricele stilizate, pe care le va repeta apoi în desfășurătoarele cusături ale îmbrăcămintelor sale și ale bărbatului ei.

Cuibul s'a întemiat și acum începe creiarea podobabelor.

ARTA ȚARANULUI ROMAN

Țaranul român, după ce a sculptat cu răbdare, pentru nevasta lui, furca și fusul care, utărnațe de brâuul ei, vor rămâne sculele sale

preferate, se face olar, impletitor de coșuri, înfloritor ingenuu de oale și de străchini, urzitor de rogojini, fabricant de hârdae și de putini, de policoare pentru așezarea vaselor; și orice lucru eșit din mâinile lui e împodobit cu grija, cu creștături pricepute, cu cioplituri fine, cu desene simetrice. Și nevasta lui nu se lasă mai pe jos în lucrările ei: coase și țese, crește viermi de mătase, seamănă cânepă și in, pe care le va toarce cântând pe pragul dragei sale locuințe; mereu își bate capul neastâmpărată, muncitoare, răbdătoare.

Dar arta sa, aceea care i-a fost transmisă de bunica ei ca o religie, în serile de iarnă, atunci când zăpada s'a așternut sub lumina lunii și, când, îngânându-se cu crivățul, urlă lupul rălăcitor, atunci când din naintea vetri se înalță piin de dor cântecul lung și trist al doinii, arta sa este isteța îndemănare a lucrului cu acul, este îndeletnicirea profundă, nativă cari, s'o spunem cu însăși cuvintele ei „deschide sufletul”.

ARTISTA ACULUI

Țaranka română este artistă a acului. Nimeni nu știe ca ea, cu gust înăscut, cu pricepere spontană a rezultatului estetic, să combine deplinătatea și finețea desenului, înflorituri ușoare în jurul gâtului, cruculițe învoalte pe mânecile largi, motive bogate revărsate peste umeri, desene cu împletituri largi pentru poalele rochiei.

Uneori însă ciudata compozitoare formează desene policrome, care, fiind un amestec de colorări bățătoare la ochi, mângăie totuși vederea cu o împerechere armonioasă. Desenul e arta sa. Și, precum desenează cusând, tot așa desenează țesând învelitoare de pat, lăcere și velinte, pe care le atârână pe pereți.

Și tot cuprinsul țărănesc începând cu puțurile rustice primitive, la care fete frumoase cu ochi negri și romane, vin să ia apă cu frumoase anfore puse pe umăr, până la crucile ridicate spre amintire, până la răslețele troite sculptate cu luare aminte, până la porțile de lemn cresat, tot cuprinsul pământului rodnic al Daciei Fericită este plin de creațiuni ingenue și puternice.

Și pe când din mâinile măestre și răbdătoare ale aceluia popor de esteți es micile minuni necunoscute, pe buzele lui izbucnește un alt giuvaer necunoscut și măreț, un cântec cuprinzător de toată nostalgia pătrunzătoare a acelor suflete de poeți inconștienți: doina.

DOINA ROMANEASCA

Doina, cuvânt care nouă nu ne spune nimic, dar care la acei frați ai noștri depărtați deșteaptă răscoliri în suflete

Doina, cântec de dor, de pasiune, de melancolie și de dragoste, floare necunoscută a acelor suflete drepte și curate, obișnuite cu orizonturi largi, cu câmpii fără margini, cu păduri adânci, cu priveliștele schimbătoare ale firii puternice a aceluia foarte rodnic pământ al lor. Doina repetă toată mândria romană a acelor fii ai Romii, mereu îndrăgostiți de mama lor, care uneori nu-și mai aduce aminte de ei!

Dar nu se va ști nici odată nici autorul, nici data creațiunii tuturilor obiectelor cu răbdare lucrate de gustul sigur al acelor neamuri latine; aceste creațiuni răsar din adâncimea sufletului național ca izvoarele râurilor impetuose, care izbucnesc din taina munților sălbatici.

Trista, nostalgic doină, cântecul profund al poporului român, pare să emaneze ca o vrajă din toate formele spontanee ale artei sale rustice; spiritul duios al rasei plutește peste acele cusături, peste acele vase, peste acele obiecte gingașe, dintre cari multe de sigur că au fost construite, create, închipuite pe când cântecul plângător al doinii însoțea și-i îndemna grija muncitoare.

Încăperile vilei regale din Monza apar vioae și duioase într'acelaș timp, îmbrăcate cu tapete groase, cu țesături moi, cu mătăsuri unduioase străpunse de acul priceput al țarancelor necunoscute și depărtate.

Înainte cusăturilor precise, matematic armonioase, înainte îmbrăcămintelor încercate cu fluturi de aur și de argint, înainte vaselor alcătuite cu așa gust ales primitiv, te gândești la asprele mâini dibace ale meșterilor lor...

Este de urat țaranului român ca progresul aducându-i toată bună starea la care de veacuri are neîndoișos drept, să nu stingă în el aceea sacră și foarte prețioasă flacăra, pe care strămoșul latin ia transmis-o nealterată.

P. S. — Intre cusăturile expuse la Expozițiunea italiană figurează și lucrările d-nei Elisaveta Cosco, activa cultivatoare a podobabelor românești.

Românul englez contemporan

Statistica editorilor englezi arată că în Anglia în ultimii ani apar 1000 de romane într'un an. Cum poate un străin să se orienteze în acest ocean de cărți, să știe care sunt cele mai bune și demne de cetit și care sunt autorii cei mai importanți? De aceea o carte care ar cuprinde cele mai însemnate date despre această activitate publicistică a Angliei ar fi bine venită. Și ea a fost scrisă nu de mult de un scriitor francez d. A. Chevalley, care într'un volum intitulat *Românul englez din timpul nostru (Le român anglais de notre temps)* a strâns toate faptele mai însemnate.

Prima parte a volumului este consacrată istoriei romanului englez dela Defeu și până la Hardin, apoi se vorbește de perioada care a caracterizat sfârșitul domniei reginei Victoria și a lui Eduard al VII-a. Două capitole sunt consacrate romancierilor Samuel Butler și Henry James. Cel dintâi e caracterizat ca un scriitor independent și paradoxal, care era expresia acelei reacțiuni care se făcuse contra convenționalismului și hipocrizia din timpul reginei Victoria. James, de și a fost cu greu cetit căci în romanele sale se ocupa cu chestiuni psihologice foarte complicate este totuși socotit ca părintele romanului psihologic

ni englezilor, un fel de Paul Bourget englez.

Un alt capitol din cartea lui Chevalley este consacrată nouilor romancieri din care cei mai populari sunt *Stevenson, Hewlett Hitchens, Chesterton, Jerome*. Dar cei mai de seamă sunt următorii cinci, pe care d. Chevalley îi numește „Cei cinci mari” și care sînt *Kipling, Wells, Bennett, Galsworthy, Conrad*. Doui din ei, cei din urmă, sînt cunoscuți și la noi.

Un capitol este consacrat succesorilor marelui romancier *Georges Elliot* iar ultimul se ocupă cu cei mai noi romancieri din care nici unul nu este cunoscut la noi, dar al căror nume e bine să-l amintim, *Walpole, Guions, Beresford, Lawrence, Swinnerton*.

Și aceste nume rămân numai din miază de romancieri cari se produc în fiecare an.

D.

TĂRANUL OMENOS

— ANECDOTĂ —

*Ion, plin de omenire,
Cum din fire-i el croit,
Auzind că la moșie
Cucoșul a sosit,
Pentru bună 'ntâmpinare
li aduce grabnic dar
Mere multe 'ntr'un coș mare,
Prea frumoase, lucru rar!*

*Cucoșu-i multumește
Cu un ifos protector
Și, de formă-l dojenește
Că e prea risipitor.*

*— „I, cucoane, dar ce treabă”,
Zice dăusul rușinos,
„Ii buluc, pe toți întreabă:
„Avem mere de prisos.
„Cad din pom, sunt de pomand,
„Dai de ele p'unte'ntorci;
„De aceea noi, ca hrană,
„Le dăm astăzi pe la porci!”*

N. ȚING

Liga Bătrânilor

de JACK LONDON

— Vezi ilustrația din pag. 1 —

La Cazarmă se judeca un om al cărui cap era în joc. Era un bătrân, un indigen de pe malul râului Păstrăvilor care își varsă apele în fluviul Yukon.

Avea mâinile înroșite de sângele atâtor victime înecat crimele care-i se imputau erau cu mult inferioare celor săvârșite. Și când în cele din urmă Imber veni să se predea justiției, raisterul nu făcu decât să se aprofundeze.

Pe la sfârșitul unei frumoase zile de primăvară, în epoca în care ghiata Yukonului începe să se topească, bătrânul indian porni de alungul fluviului și ajunse în oraș.

Martorii sosirii lui observară slăbiciunea lui. Sunt nenumărați aceia cari, mai târziu își amintiră înfățișarea lui stranie și se lăudară că bănuiseră de îndată ceva anormal.

Cum ajunse în oraș se adresă primului polițist pentru a-l conduce la cazarmă.

Sala unde se judeca procesul era plină cu oameni veniți din toate părțile. În vreme ce privirile tuturor erau îndreptate asupra ucigașului, toți bucurându-se de pedeapsa ce-i se va da. Imber îi contemplă în tăcere.

Un om levi cu un ciocan în masă. Șoaptele încetare ca prin farmec și liniștea se resta-

bili îndată. Imber examină pe omul acela. Îi păru un reprezentant al legii, dar bătrânul ghici că personajul cu fruntea pătrată, instalat în fața unui birou ceva mai departe în spatele aceluia care lovide cu ciocanul în masă e un șef. Un al doilea individ instalat la aceeași masă se sculă în picioare și începu să citească cu glas tare un întreg dosar. Imber, nu înțelega nimic din ceea ce citea necunoscutul, dar văzând atenția cu care îl urmăreau ceilalți pricepu că lectura aceasta deslănțuia o adevărată manie împotriva lui.

Într'un târziu când necunoscutul sfârși cu citirea dosarului un tânăr se apropiă de Imber și-l interpelă în limba lui maternă:

— Nu-ți aduci aminte de mine, îl întreabă bătrânul.

— Ba da, răspuse Imber, ești Howkan care a fugit. Maica ta a murit.

— Era bătrână, zise Howkan. Dar asta n'are importanță, am să-ți citesc declarația în care ai mărturisit toate fără de legile tale căpitanului Alexandre. Urmează împreună cu mine citirea și să-mi spui dacă e adevărat sau fals ceea ce voi citi.

Howkan ținea caietul în care necunoscutul citise cu glas tare. Un funcționar al tribunalului consemnase într'insul spovedania pe care Imber o făcuse prin gura lui Jimmy căpitanului Alexandre. Howkan începu să citească. Imber îl ascultă tăcut câteva clipe apoi întreabă nespuse de mirat.

— Eu am spus asta Howkan? Totuși buzele tale rostesc cuvinte pe care nu le-ai auzit.

Howkan foarte satisfăcut răspuse:

— E drept că urechile mele n'au auzit niciodată ceea ce e scris aici, dar așa scrie aici pe hârtie.

— Da! zise Imber — oare-cum înspăimântat țintindu-și privirile asupra hârtiei, — asta e vrăjitorie curată.

— Ți se pare, răspuse bătrânul și el citi mai departe: „In anul acela cu puțin înainte de topirea zăpezii a venit la mine un bătrân și un copil care schiopăta. Și pe aceștia i-am ucis, bătrânul s'a împotrivit mult...”

E adevărat răspuse Imber cu o voce întărită. Dar de unde ști toate astea Howkan. Fără îndoială că șeful albilor ți-a spus asta? Nimeni nu m'a văzut și doar lui i-am spus.

Howkan clătină capul enervat.

— Nu ți-am spus că toate astea sunt scrise pe hârtie.

Imber privi înciudat hârtiile măzgălite cu cerneală.

— Și acuma ascultă, zise Howkan și nu mă intrerupe. La urmă vei vorbi.

După aceia Howkan îi citi spovedania pe care Imber o ascultă în tăcere. Într'un târziu zise:

— E drept astea sunt propriile mele cuvinte.

În răstimpul acesta auditoriul ascultă crimele săvârșite de ucigaș și din când în când se auzea câte un murmur de indignare.

După ce citi tot dosarul Howkan se adresă lui Imber:

— Legea ordonă, zise el, ca să ne spui pentru ce ai săvârșit toate crimele acestea.

Imber se sculă și timp de o oră povesti cu o voce gravă următoarele:

„Mă numesc Imber, (astfel se începea traducerea lui Howkan) tatăl meu era un om cum se cade; de altfel oamenii pe vremea aceea nu se potriveau cu cei de azi, erau mai prietenoși, mai miloși și aveau alte caractere...”

Într'o zi apărui în tribul nostru primul alb; era însoțit de un câine slab și jigărit. Am oferit de mâncare atât omului cât și câinelui și peste câteva săptămâni după ce omul și câinele și-au redobândit vigoarea ne-au părăsit. Trebuie să spun că la început albul era foarte polilic, de îndată însă ce a căpătat forțe a devenit obraznic și-și bătea joc de bătrâni, de femeile și de copiii noștri.

Aceasta n'a fost decât începutul. A mai venit un al doilea alb și nu știu cum de s'a făcut dar toți acei cari ne-au vizitat fugeau cu căți va din tribul nostru.

Trăiește să mai spun că albi aceștia veneau cu tot felul de produse ciudate care puțin câte puțin au corupt pe indigenii noștri. În curând fiind că albi aveau tot felul de arme au început să vâneze toate animalele care ne slujeau neună pentru hrană.

E drept că dâșii ne aduceau tot felul de produse care încântară pe cei tineri, — cealaltă făină și alte comestibile. Dar cu timpul car-

nea începu să dispară, de oarece puștile albilor distruseseră tot vânatul. Văzând că foaie metea ne amenința și că toți tinerii tribului nostru ne părăseau pentru ca să se ducă cu albi, am convocat într'o bună zi pe toți bătrânii satului de oarece tinerii ne părăsiseră mai toți și le-am ținut următoarea cuvântare:

Oamenii albi sunt un trib, un mare trib și fără îndoială nu le-a mai rămas nici un pic de carne în țara lor, de vreme ce au venit la noi.

Și mi-am urmat cuvântarea sfătuiră luptă. Pentru a încuraja pe cei cari mai rămăseseră printre noi, am chemat din nou pe bătrânii noștri în pădure și le-am vorbit iarăși evocând zilele fericite de altă dată; ne-am jurat atunci să curățăm ținutul de lista albilor. Eu am fost acela care am dat primul exemplu.

Și într'o seară m'am pus la pândă la marginea fluviului și am omorât doi albi. Asta a fost începutul. Pe urmă a început din partea noastră a bătrânilor un adevărat măcel împotriva albilor. Ori unde îi prindeam îi ucideam. E drept că ei mureau, dar asta nu slujea la nimic fiindcă pe zi ce trece răsăreau mereu alții care omorau pe ai noștri. Și într'un târziu n'a mai rămas de cât un singur om din tribul nostru și acela eram eu.

Da eu sunt Imber și de vreme ce este în zadar să lupt împotriva legii, cum spui tu Howkan, am venit să caut această lege.

O! Imber ești nebun, zise Howkan.

Dar Imber care își terminase spovedania rămase acum pe gânduri; — și judecătorii care îl ascultară se gândeau acum la legea aspră și ne îndurată, și'n adâncul sufletului lor simțiră un sentiment de milă și de indulgență pentru Imber

AUTOGRAFUL INDISCRET

E vorba de o veche ceartă care revine.

După decesul unui literator notoriu, biblioteca sa e scoasă la mezat, Mare parte din cărțile acestei biblioteci conțin autografe pe cari colecționarul le-a așezat ca să le facă mai atrăgătoare și mai prețioase.

Ori câte-va din aceste scrisori au un caracter intim. Acei sau acelea cari le-au scris se indignează, cu oare-care drept, văzându-le circulând în mâini străine. Ei socotesc ceva odios ca aceste confidențe, adresate unui prieten, să fie date mulțimei de curioși, și poate și amatorilor de scandaluri... că documente de ordin privat devin, astfel, un fel de marfă pe care și-o dispută cu preț de aur.

D-na Colette, o literată distinsă, franceză, întresată în această afacere, care a devenit senzațională în lumea întreagă s'a supărat pe drept cuvânt. Reporterului care a interviewat-o, i-a făcut o declarație foarte aprinsă:

„O scrisoare e un lucru sacru pe care nici un soi de comerț nu trebuie să o profaneze; e un abuz intolerabil de a împrăști în cele patru vânturi ale gândirilor, impresii cunoscute numai de două persoane. La vânzarea bibliotecii acestui Montesquion s'a vândut, cu o carte de d. Willy, o scrisoare de a mea; acest fapt constituie un târg monstruos în contra căruia protestez cu toate puterile, și sânt hotărâtă să mă adresez justiției ca să mi-se restituie scrisoarea această al căreia drept de cetire nul recunoștinăm.”

Intimata aceasta, socotesc că are dreptate.

Bănuesc că va câștiga procesul, după cum pare să-i fi promis d. decan Henri Robert, un ilustru avocat parizian.

— Părerea mea e limpede, a declarat eminentul jurisconsult. Orice scrisoare aparține la două persoane: aceea care a trimis-o și aceea care a primit-o. O scrisoare având un caracter particular n'ar trebui să fie scoasă în vânzare fără consimțământul celor doi proprietari. Dacă destinatorul e mort, supraviețuitorul poate să se opună destăinuirii ei în public și desbaterile vor putea fi începute.

În principiu toată lumea e de acord. În cazul acesta dreptul se confundă cu delicatetea.

Și unul și altul interziceau moștenitorilor d-lui de Montesquieu să se deșezeze de biletul d-nei Colette; ei ar fi trebuit sau să i-l restituie, ceea ce ar fi fost un gest elegant, sau să-l păstreze pentru ei înșiși, ca pe un legat al defunctului. În practică însă, nu e totdeauna ușor să se fixeze o regulă de conduită. Mai întâi, aici e cazul când autorul scrisoarei și destinatorul au dispărut. Imposibil deci să se fi putut lua părerea lor.

Posesorul autografului nu poate să întrebe de cât conștiința sa. Scrupulele se trezesc. Mii de lucruri sunt de observat.

Timpul scurs după moarte, tonul cuvintelor scrise, sentimentele pe care le exprimă acele cuvinte.

Prezența sau absența unei fiice sau a unui fiu al cărora respect sau pudoare ar fi jignite printr'o indiscretă divulgare.

Când e vorba de scrisori de amor, aceste nuanțe au o importanță capitală.

Să presupunem că corespondența lui Alfred de Musset și George Sand ar fi fost publicată când romanciera, devenită bunică, trăia înconjura de copii și de nepoții ei. Faptul acesta ar fi fost dureros și penibil.

Nici un om galant n'ar fi îndrăsnit să aducă această ofensă generoasei doamne dela poetica și liniștita reședință dela Nohant. După o jumătate de secol, aceste revelații sunt aproape fără inconvenientă.

Pasiunea s'a stins, rana amoroasă s'a cicatrizat, martorii nu mai există. A devenit de domeniul Istoriei. Trebuie un timp, un lung timp. Durata aceasta de timp n'ar putea fi fixată în mod teoretic. „Chestiune de specie“, după cum spun magistrații.

Totul e „chestiune de specie“, în cursul obișnuit al vieții. Cu alți termeni, exprimându-mă, totul e chestiune de măsură, de tact, de abilitate. Ori-cine ar consulta codul și nu se va ține de cât de textul legii s'ar face vinovat de cele mai grave erori și iniquități. E bine, înainte de a face ceva, să te gândești la consecințe, să cântărești pentru și contra. Ceea ce s'au făcut legatarii d-lui de Montes-

quiou. Ar fi dezastruos ca imprudența lor să fie imitată, căci marii scriitori ar pierde încrederea. O excesivă prudență ar conduce pana lor. Ar înceta să se abandoneze; s'ar teme să fie sinceri și să arunce pe hârtie fraze cari, puțin mai târziu, ar fi pentru ei un izvor de nemulțumiri, de regrete sau de remușcări.

Telegraful, telefonul, cartea poștală, a distrus pe jumătate arta epistolară. — Să sperăm că mercantilismul amatorilor de autografe și teroarea pe care o inspiră nu vor isbuti să distrugă arta epistolară.

Petru T. Găde

O! triste păsări

O! triste păsări cobitoare
Ce de pe turta mănăstirii
Străbateți straniu pacea firii
Cu țipete sfâșietoare.

Pe veci cu noaptea înfrășite
Și nenorocului vestale
În sufletele chinuite
Voi pogorâți atâta jale.

Și-o durere de mormânt,
Purtați în straniul cuvânt
Pornit din negrele genune
Ca un prohod de îngropăciune.

Din gropi, ruine și unghere
Spre 'ntînsa nopților tăcere
Ați răspândit din larg spre nori
Ai desnădejzii reci flori.

Surori cu dorul meu pustiu
Voi rătăciți până târziu
Și jubilați triumfătoare
O triste păsări cobitoare!

B. Holnaru

RAMURI DESPRUNZITE

Albastrul cer își țese visul, spre nesfârșita depărtare.. în gândul meu coboară „TOAMNA“ lăsați-o să se aștearnă încet; sub fulgii altor toamne plânse mi-am depănat credința înțreagă: mi-e frântă inima în două, de același plâns și regret...

La ce-o mai plângi mă întreb adesea?... Cocorul rătăcit prin besună, la cuiu-i sfânt, nu mai revine... atunci la ce să-l mai cerșesc?... Din toamnă, scuturări greoaie, aștern troenele înopțării, și-n drumul umbrilor perdate, și-n calca celor ce iubesc...

Bătrân castan, primește-mi umbra, sub răcorirea ta curând, copilul răsfățat din mine, se va preface într'un străin.. Din toamnă tu te vei rentoarce, spre 'ntinerire. Eu, de-acuma, pornesc spre căi necunoscute să plâng, să cânt și să mă 'nchin...

De-or trece cântecele mele, cât de târziu, pe lângă tine, și-ar întreba de-a lor prieteni; bătrân castan, tu să le spui, c-ai auzit de ei, dar, vremea sub valul ei, de înopțare, dovestea y-

selor apuse, nu-o spune în treacăt, nîmănu!

Să spui... că odată într'o poiană, cânta o pasăre plăpândă; la glasul plângător și tainic, se opri un biet ră-tăcitor... În ochii lui, domnea tăce-rea; iar chipul-i ruginit de soare: să-i spui, că seamănă cu-o goarnă, din triflul acordării lor...

Și atunci, cântecele mele, vor înțelege c'am perit; și pentru-a dragostelor zâmbet, și pentru plânsetele lor.. Când toamna-și tremura apusul cât oi mai sta cu voi prieteni; lăsați-mă să-mi cânt durerea... E poate, toamna cea din urmă, și al vieții, ultimul dec-

Albastrul cer își țese visul, spre nesfârșita depărtare... în gândul meu, coboară „TOAMNA“ lăsați-o să se aștearnă încet: mi-e frântă inima în două... și mă cunosc de multă vreme, Copil pribeag pe aceleași drumuri; cu același plâns și regret...

George Nutzescu

Insemnările unui trecător

Cadavre

Sunt expresii, cărora fie deasa în- trebuințare, fie neconcordanța de totdeauna dintre conținutul lor ca idee și realitate, le-au luat complet viața, puterea, fiorul de tărie angajantă.

De pildă: „Guvernul va lua măsuri“, sau „poliția e pe urma periculoșilor bandiți“, sau „pe onoarea mea că n'am spus nimic rău împotri- va ta“.

Sunt acestea expresii moarte, vorbe inerte, cadavre de care ne împiedicăm în cugetarea noastră leneșă și în atitudinea noastră lașă.

Motive de sinucidere.

Colegii mei de „fapte diverse“ înregistrează de obicei cu voioșie, ca motive de sinucidere, sau numai de încercări de sinucidere, ori trădările în amor, ori ingratitudea.

Dacă aș avea în fața mea preten- denți, sau pretendente la sinucidere, din cauza amorului, le-aș pune urmă- toarea întrebare:

— Înainte de a face gestul fatal, vă gândiți ce-ați putea spune voi, chiar voi, de acest gest, mâine?

Dorință.

N'ași putea dori ceva mai mult prie- tenilor rudelor, copilului meu, mie însumi, de cât: să mă ferească Dum- nezeu de oamenii, cari dau sfaturi.

În schimb doresc din toată inima, să fie pedepsiți, asfixiați, confiscați, dușmanii mei, de către oamenii, cari se cred morali și cari și-au făcut o profesie din a da sfaturi. Orice fel de sfaturi: cum să mănânci, cum să te îmbraci, cum să-ți tai unghiile, cum să fii lichea.

(Trab.

Toamnă

— SONET —

Al morții cânt prin ramuri goale sună
Un imn funebru parcului ce moare,
Iar peste drum trei sălcii plângătoare
Povestea lor în șoapte încep să-și
Ispună...

Și nucul îmbrăcat ca'n sărbătoare
Cu promoroacă fruntea și-o 'ncunună,
In cârduri lungi cocorii azi s'adună,
Și zbor din nou spre țările cu soare.

Se spulberă noianu 'ntreg de visuri,
Lăsând trecutul palid să mă cheme
Când toamna se așterne pe întinsuri...

Cu frunze 'nsângerate-acum de vreme
Și tot visând spre negrele abisuri,
Mor în grădină două crisanteme.

George Nikita

FILATELIA

Origina mărcilor poștale

— Urmare —

Se zice că acela care deține catalogul, e suveran pe urcarea și scăderea prețurilor.

Cunoașteți cu toții un mic instrument care se numește barometrul, și fără să fiți tari în meteorologie știți că atunci când barometrul se urcă timpul se face frumos și că din potrivă când coboară, ploaia nu e departe; dar nimeni dintr-o voastră nu-i poate trece prin minte că barometrul produce schimbările timpului.

Tot așa e și cu catalogul care înregistrează urcările și scăderile fără însă să le producă. Dacă pentru a continua comparația d-voastră observația că barometrul coboară și timpul se face frumos, — ve-ți conchide de-acîc aparatul este stricat și că prin urmare trebuie înlocuit; tot astfel filatelitul va înlocui catalogul ale cărui prețuri nu s'ar potrivi cu cele curente.

Catalogul influențează așa de puțin asupra urcării și scăderilor de prețuri, încât în timpul ultimilor ani s'a putut vedea faptul acesta în aparență paradoxal că o colecție s'a vândut întotdeauna mai scump cu două luni înaintea apariției catalogului decât cu două luni în urmă. Am spus paradoxal în aparență, căci în realitate fenomenul se explică foarte ușor; același lucru se petrece zilnic la bursă pentru valorile care se urcă în așteptarea unui eveniment nehotărât, dar probabil ca și perspectiva unor dividende mai urcate; valoarea crește până în ziua în care evenimentul nehotărât a devenit o certitudine; în ziua aceea, în urma marelui număr de persoane care vor să realizeze beneficiile lor, titlurile se îngrămădesc și valoarea scade. Tot astfel e și cu colecțiile rare care sunt de vânzare cu puțin înainte de apariția noului catalog, ele sunt evaluate de negustori cari țin socoteala de scăderea pe care o cunosc bine prin tranzacțiile lor zilnice și fac primă în urmă prin raritatea lor; odată catalogul apărut, colecțiile se prezintă în număr mare, legea neștrămutată a cererii și a ofertei își are rolul ei bine stabilit și atunci prețurile scad.

Autorul catalogului cotează foarte scump mărcile pe care le are și foarte puțin mărcile pe care nu le are. Aceasta este o enormitate pe care am auzit-o adeseori spunându-se și pe care trebuie s'o combatem neapărat.

Iată cum stau lucrurile:

Un negustor nu strânge mărcile ci cumpără pur și simplu o colecție cât mai ieftin și o revinde, ceace e și firesc, cât mai scump posibil; aceasta este de altfel profesiunea lui de comerciant. Are însă grijă să se desfacă de mărcile acestea cât mai repede în vederea unei noi afaceri și nu strânge decât pe acelea pe care nu le poate vinde. Dacă vedeți prin

urmare cutare sau cutare marcă al cărei preț e în urcare în catalog, nu e fiind că a fost acaparată ei din potrivă, fiind că nimeni n'o are.

Ceia ce alcătuiește forța și succesul catalogului Yvert este sinceritatea cu care cotele sunt stabilite și edificate zilnic, — ceea ce constituie o muncă uriașă și neconținută de documentare și în același timp de sinceritate. Pentru a dovedi aceasta vă voi cita un fapt care datează din 1915—1916 și concerne cele 2 și 3 lire bulgărești, care mi-au fost aduse la cunoștință de un prieten. Observasem, zise el, că mărcile acestea foarte căutate, nu se găseau nicăieri și totuși cota lor rămânea staționară la 8 și 10 fr. în catalog, în vreme ce cererea era cu mult superioară. Fiind că semnalasem anomalia aceasta autorului catalogului el mi-a răspuns: „E drept dar dacă n'am urcat cota e ca să nu fiu nevoit s'o cobor. Mărcile acestea există în mare cantitate acaparate de cineva care nu găsește cumpărător, dar în ziua în care se va desface de ele, mărcile acestea vor deveni comune.

Faptul acesta dovedește dorința de sinceritate a catalogului, dar dorința aceasta nu e suficientă, trebuie să posezi și tăria. Or, cum să fii documentat de tot ce se petrece în toate țările din lume, dacă nu ești în relațiuni de afaceri constante de vânzări și cumpărări de mărci cu aceste țări?

G. A. ORAȘIANU

Membru al societății numismatice române.

RONDELUL VOLUPTĂȚII

O, voluptate, voluptate,
Fiorul tău nebun îmbată --
Cu simțurile ce se cată,
Cu vraja formelor sculptate..

Infern de chinuri și păcate,
Trăești în inimă nescată; --
O, voluptate, voluptate,
Fiorul tău nebun îmbată..

Pe palidele frunzi, crispatе
Sărutul tău nseamnă o pală.
Și totuși cât de-adevărată
E viața... când inima bate...
In clipele de voluptate !

S. Hortopan

In marginea cărților

Pe drumul Damascului. — Poesii de Al. St. anade.

Versurile lui Al. Stamatiade sunt ca întotdeauna foarte frumos construite. In acest volum sunt poesii de o simplitate artistică neașteptată din partea poetului care este un romantic dintre cei mai apreciați, ele corespund însă subiectului religios despre care se ocupă în acest volum.

Prima parte a volumului coprinde psalmii, ce deschizând volumul prepară atmosfera pentru minunatele poeme patriotice de la sfârșit.

Aceste poeme, scrise în timpul „Mărășeștilor”, ne aduc puternică amintirea vremurilor de eroism și sânge cari au rănit scumpa noastră țară dar cari o vor preamări pe veci.

Al. Stamatiade a știut să prindă în versuri, entuziasmul și sentimentul de sacrificiu ce coprinse atunci sufletele românilor și acest sentiment se desvoltă din poemele sale ca o aromă sfântă.

Mâna maimuței

— Nuvelă de W. W. Jacobs. —

Din englezește de Jean Vasiliad, Galați

— URMARE —

Răscumpărarea fericirii. — Un trimis tragic.

A doua zi dimineața, în strălucirea unui soare de iarnă, care atârna scântei de cristalurile de pe masă, Herbert își bătu joc de temerile sale din ajun. Camera respira un aer de liniște prozaică, care-i lipsise noaptea precedentă. Mica mână neagră și uscată era aruncată pe colțul unei mese cu o neglijență care arăta puțina credință ce aveau în puterea ei.

— Toți soldații aceștia bătrâni, se-aseamnă bine, zise M-me White. Ce idee s'ascultă asemenea stupidității. Cum ar putea să se îndeplinească dorințe, în epoca noastră !... Și chiar dacă ar fi, cum ar ajunge să-ți faci rău 200 de lire !...

— Căzându-i din cer, în cap ! ripostă Herbert...

— Morris afirmă că lucrurile vin așa de natural, explică White, că poți atribui evenimentul unei simple coincidențe.

— Nu cheltui banii înainte de întoarcerea mea, recomandă Herbert sculându-se dela masă.

D-na White surase și însoțind pe fiul său până la poartă îl urmări cu privirea cum cobora strada, apoi așezându-se din nou la masă, începu să tachineze credulitatea bărbatului ei, ceea ce n'o împiedecă totuși, când auzi factorul bătând, de a se repezi la ușă, nici de a a-furisi obiceiurile de bețiv, proprii sergenților majori bătrâni, când văzu că poșta nu conținea decât o notă de croitor.

— Inu închipui că la reîntoarcerea sa, Herbert, are să ne coplesească de apropiouri ironice, zise ea, reluându-și locul la masă.

— Vai !... suspină d-l White, care-și turna un pahar de bere... cu toate acestea obiectul a mișcat în mâna mea, aș putea să jur.

— Ai crezut, făcu bătrâna pentru a-l calma. — Te asigur că a mișcat ripostă celalt; imaginația n'a jucat nici un rol în asta... De abia... Ce dracu ?...

D-na White nu răspunde nimic. Ea urmărea în afară mișcările misterioase ale unui necunoscut care, nehotărât, privea casa, și făcea sforțări de a intra înăuntru.

Cu spiritul vesnic ocupat de cele două sute de lire, ea remarcă că streinul era bine îmbrăcat și că purta o pălărie de mătase, al cărei lustru arăta că e nouă. De trei ori el se apropiu de grilaj și se depărtă. A patra oară el înaintă și punând mâna pe mâner, arătând o hotărâre neașteptată, împinse poarta și intră în grădină. D-na White, desnodă cu repezi-cune cordoanele șorțului, și ascunse sub perna fotoliului, acest obiect de utilitate domestică. Pe urmă introduse în salon pe străinul care părea foarte jenat. El privi fugitiv spre bătrâna doamnă, ascultă cu un aer preocupat cuvintele pe care dânsa le bolborosea pentru a scuza desordinea camerei, și ținuta bărbatului ei, îmbrăcat într-o vestă pe care de obicei n'o punea decât pentru grădină. Pe urmă așa cum ședea bine sexului ei, așteptă cu răbdare ca necunoscutul să-i indice scopul vizitei sale.

Dânsul însă continuă să rămână straniu de tăcut.

— Eu... m'au rugat să viu... zise el în sfârșit... Sunt trimis de d-nii Maww et Maggius.

Bătrâna tresări.

— Ce este ?... întrebă ea cu vocea tremurătoare. I s'a întâmplat oare ceva lui Herbert ?... Ce ?... Ce ?...

Bărbatul său interveni.

— Haide, făcut el repede... stai jos. Nu te grăbi să tragi concluzii... Nu ne aduci noutăți rele, nu-i așa, Domnule ?... Și examinează cu atenție pe noul venit.

— Mă doare... începu vizitatorul...

— E rănit, strigă mama.

Necunoscutul se înclină în semn de aprobare.

— Groaznic, zise el încet... Cel puțin, nu mai suferă...

— Oh, mulțumesc lui Dumnezeu, făcu bătrâna, împreunând mâinile... mulțumesc lui Dumnezeu...

— însă se opri de-odată, în timp ce în spiritul ei pătrundea sinistra semnificație a acestei asigurări. Ea citi îndată confirmarea temerilor sale pe fața turburată a celui alt. D-na White, își reluă respirația și întorcându-se spre bărbatul ei, care înțelegea mai greu, îi puse pe mâni bătrâna sa mână care tremura.

— A fost prins într'un angrenaj, zise în fine vizitatorul, cu o voce joasă....

— Prinț într'un angrenaj, repetă bătrânul, cu un aer rățâcit.... da....

Ochii săi slăbiți se îndreptară spre fereastră apoi cuprinzând în palme mâinile femeii sale, le strânse, ca în timpul când nu erau încă nici logodiți.

— Nu mai aveam decât copilul acesta, zise el, adresându-se vizitatorului... Lovitura e grea.... Celalt tuși și ridicându-se se îndreptă încet spre fereastră.

— Casa, zise el, fără a privi în jurul lui, m'a rugat să vă transmit condoleanțele ei cu ocazia acestei pierderi.

Nu i se răspunse. Fața bătrânei era de o paliditate groaznică, ochii rățâciți, respirația imperceptibilă. Figura bărbatului, avea expresiunea pe care ar fi trebuit s'o aibă, amicului său, sergentul major, cu ocazia primei lui lupte.

— Mai am încă să vă comunic, continuă vizitatorul că d-nii Maww et Meggius își declină orice responsabilitate. Totuși luând în considerație serviciile aduse de fiul d-voastră, ei doresc să vă ofere sub titlul de compensație o sumă de bani.

D-l White scâmbie mâna femeii sale, și ridicându-se în picioare, aruncă necunoscutului o privire de groază.

— Cât?..

— Două sute de lire, i se răspunse.

Fără să-și dea seamă de strigătul scos de femeia sa, bătrânul întinse mâinile, ca un om lovit subit de orbire, și ca o masă inertă se prăbuși pe parquet.

....In cimitirul nou, la două mile depărtare, bătrânii își înmormântară dragul lor mort, apoi se reîntoarse în casa lor plină de umbră și de tăcere. Toate acestea se petrecură așa de repede, că deabia avară timpul să se privească. Ei ședeau în așteptare ca și cum altceva trebuia să se întâmple, ceva care să ușureze povara acestor destul de grea pentru bătrânii lor umeri.

Însă zilele trecură.... așteptarea cadă loc resemnării — resemnarea fără speranță a bătrânilor — câte odată nepotrivit numită, apatie. Uneori schimbau cuvinte scurte, căci nu mai aveau nimic ce să-și spună și zilele se scurgeau pentru ei într'o plictiseală de moarte.

Se împlinise o săptămână de la fatalul eveniment. Într'o noapte, White, se deșteptă brusc, întinse mâna și observă că e singur. Un întineric adânc învăluia camera. Din spre fereastră, se auzeau plânsuri înăbușite. White se ridică în pat și ascultă.

— Vino, zise el cu blândete, o să răcești.

— Mai frig i-e fiului meu, răspunse bătrâna pomindu-se mai tare pe plâns. Gemetele se șterseră pe nesimțite din urechile lui White. Patul era cald și pleoapele-i grele. Adormi un somn agitat până în momentul când un strigăt ascuțit al femeii sale îl sculă speriat.

— Mâna!... strigă ea, mâna maimuței!...

White, alarmat se ridică în așternutul său.

— Unde?... Unde e?... Ce este?..

D-na White înaintă spre el împleticindu-se.

— O vreau, zise ea... n'ai distrus-o?..

— E în salon pe masă, răspunse bărbatul său stupefiat. De ce?..

Bătrâna plângea și râdea pe rând.

— M'am gândit la asta adineori... zise ea cu febrilitate.... De ce nu m'am gândit mai curând?... De ce nici tu nu te-ai gândit la asta?..

— Să mă gândesc, la ce?... întrebă el.

— La celelalte două dorințe insinuă d-na White. N'am cerut decât una....

— Și, n'ajunge?... mormăi bărbatul.

— Nu, strigă triumfal bătrâna. Vom formula încă una. Coboară-te de caută mâna și dorește ca copilul nostru să fie redat vieții.

Bărbatul aruncă cuverturile care-i acoperea membrele-i tremurânde.

— Mare Dumnezeu!... ești nebună?... exclamă el consternat.

— Ia mâna... ia-o repede și exprimă-ți dorința!..

Oh!... copilul meu... îmi vreau copilul!..

White scâmbie un chibrit și aprinse o lumânare.

— Aide și-te culcă, ordonă el fără convingere... tu nu știi ce vorbești....

Încăpățânată, d-na White replică

— Prima dorință s'a îndeplinit. De ce nu s'ar îndeplini și a doua?..

— O coincidentă, băigui bătrânul.

— Du-te de caută mâna, și dorește, strigă femeia tremurând cu totul de emoție.

White se întoarse ca s'o privească mai bine.

Vocea lui tremură când adăogă:

— E mort de zece zile și de altminteri... nu-ți voi spune altceva.... dar.... amintește-ți că nu l'am recunoscut decât după haine.... Dacă tu nu puteai atunci să-l privești fără groază.... ce vrei acum?..

— Fă-l să se întoarcă vociferă bătrâna. Crezi tu că mă voi teme de copilul pe care eu l'am nutrit?... Și dânsa își împinse bărbatul spre ușă.

White scobori în parter și prin întineric se îndreptă cu spaimă prin salon spre masă. Talismanul era la locul lui. O frică oribilă se agăță de White. Dacă resturile mutilate ale fiului său, inviate prin dorința neformulată încă, i-ar apare în față pe neașteptate, înainte de a putea părăsi salonul?... Sângele îi îngheță în vine, când observă că nu mai găsea ușa. Cu fruntea scaldată de o sudoare rece, el ocoli masa pe dibuite, se strecură pe lângă zid până ce ajunse în coridorul îngust. Ținea în mână obiectul blestemat....

(Va urma)

De-ale oamenilor mari

MUZICANTUL, Deși Victorien Sardou a murit și deși teatrul lui, e în părăsire totuși se mai amintesc din când în când anecdotele lui, căci marele dramaturg știa multe. Odată a povestit Sardou următoarele:

„Măncam regulat într'un restaurant mic pe Boulevard des Italiens și observam că zilnic se apropie de masa consumatorilor un nenorocit muzicant, pe care nici-odată nu-l auzisem cântând din instrumentul pe care-l ținea în mână și care era un clarinet.

Muzicantul acesta care nu făcea muzică preîntâmpina în totdeauna publicul că instrumental îi este stricat și că din respect pentru iubitorii de muzică nu vrea să-i supuie torturii unei muzici care nu era la înălțime.

Într'o zi Sardou, când muzicantul, ca de obicei îi cerea un ajutor pentru muzica pe care nu o făcea, îl întrebă:

— Te știu de mult, dar nici odată nu te-am auzit cântând. Azi am chef s'aud ceva frumos. Cântă-ne ce știi mai bine.

— Dragă domnule, — răspunde muzicantul, mi-e teamă că muzica mea n'are să-ți placă.

— Nu face nimic, cântă cum știi și cum poți.

— Dragă domnule, — răspunse cu patos nenorocitul clarinetist—eu nu sunt decât un nenorocit de cerșetor, care trebuie să mănânce ceva. Ți spun sincer: eu habar n'am de muzică și nu știu să cânt din clarinetul acesta pe care-l port cu mine și care mi servește mai mult să speriu cu el pe bine-făcătorii mei. Eu știu că publicul se înrozește la gândul numai că voesc să-l delectez cu muzica mea și se grăbește să-mi dea un ban doar nu voi cânta.

CROITORUL DIN REGGIO. În

curând după cea dintâi reprezentare a *Aidei*, a lui Verdi, un croitor oarecare din Reggio s'a decis să se ducă și el la Parma ca s'audă această operă. Totuși el a fost complet desamăgit ascultând'o întâia oară, și de aceea s'a dus a doua oară — când a fost și mai desamăgit, și s'a supărat chiar pentru banii cheltuiți; s'a hotărât să-i scrie lui Verdi cerându-i banii plătiți pentru intrările la operă. În acea scrisoare el i-a arătat lui Verdi că pe lângă că l'a costat biletele dela operă l'a costat și un supeu prost, căci opera durând prea mult a fost nevoit să peardă trenul până la Reggio și să supeze la Parma.

Verdi a râs cu bucurie de obrăznicia croitorului dar i-a satisfăcut cererea plătindu-i 27 lire și 80 centesimi pentru biletele la operă, dar 4 lire pentru supeul prost pe care l'a luat croitorul n'a voit să i-le plătească. *„Dacă sunt vinovat, scrie Verdi, de muzica proastă cu care ai fost tratat, nu sunt vinovat de macaronele proaste pe care le-ai mâncat“.*

Correspondența Redacției

Drago-Chiro: Nu mai scrieți astfel de poeme căci nu se publică — surt cu totul lipsite de interes poetic.

Iancu Stoica: Mai citiți poezii moderne.

D. M. Craiova: Intenția e bună dar versurile sunt proaste.

G. Nikita: Sonetele se vor publica.

Brand-Botoșani: Imn Gândurilor și cealaltă trebuesc limpezite ca fond.

Georgescu-Olt: „Amurg“ este o poezie lipsită de idei poetice.

L. Turbățeanu B.: „Toamna“ este un pastel slab ca formă.

Jenica: Îngrijiiți forma

T. Const-Vedea: Dacă a-ți revedea poeziile d-voastră a-ți scrie mai bine.

— *Jenica*. — Îngrijiiți forma.

E. Fernolendt. — Scrieți mai bine în proză sau faceți versuri corecte.

Const. Iordăchescu. — Poate altele.

Lvești, G. Popovici. — *Stef. Roman*!

Îngrijiiți forma.

T. Al. Bădescu. — Scrieți poezii mai moderne.

Sofia Lipăniuanu. — „Nudul“ nu se publică, fiindcă e nud de idei.

Barbu Radu Voivoda. — Nu se publică.

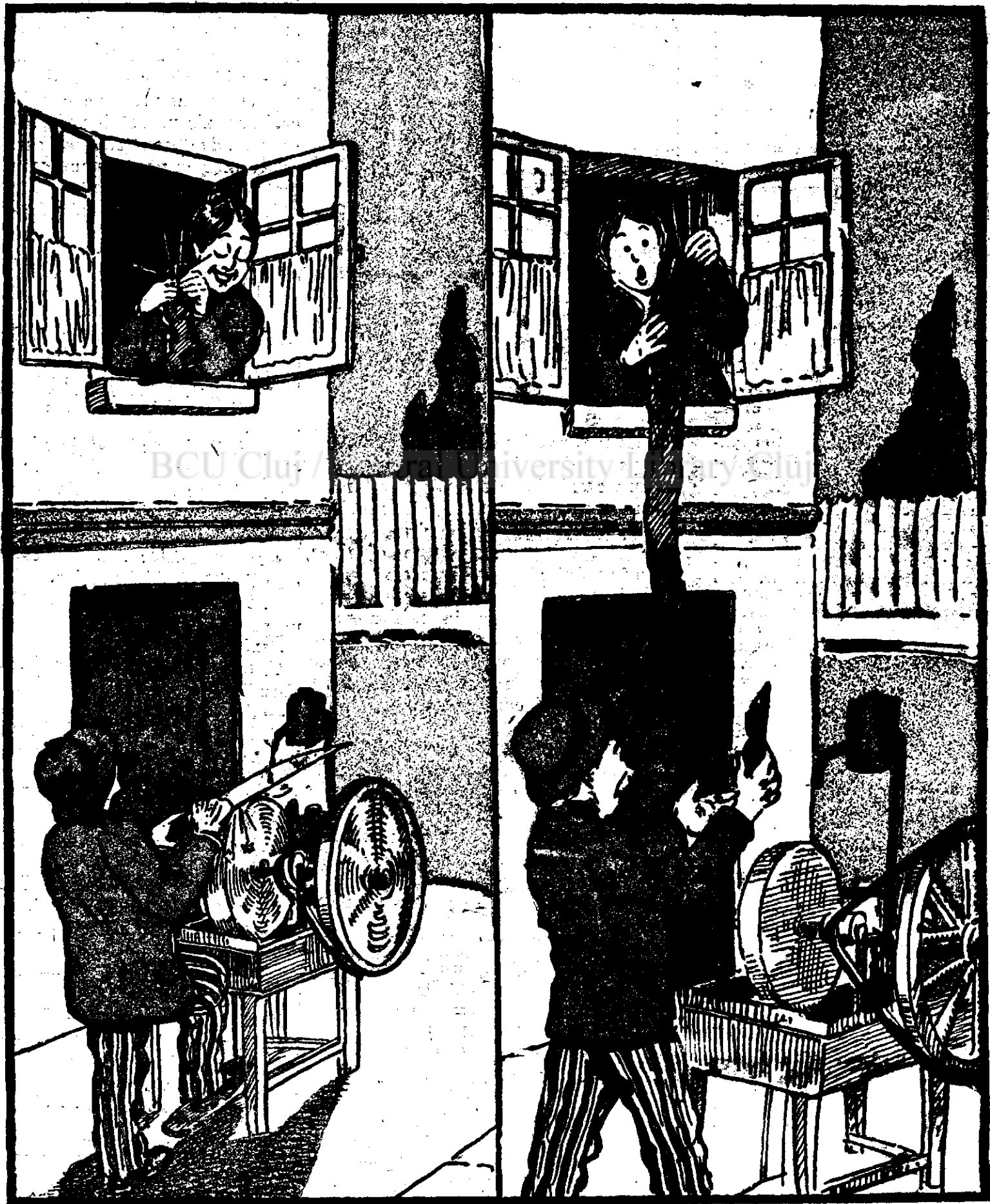
P. Chirculescu-Budești. — Se publică.

Florin Praporgescu. — *Gică Leurdeanu*. — *R. P. Voinescu*. — *J. A. Iarmalor*. — Mai citiți poezii moderne și îngrijiiți versurile.

NOUILE PREMII FILATELICE
ALE
UNIVERSULUI LITERAR
— Din 14 Octombrie 1923 —
CUPON No. 9 și 10

Ce pătesc doi distrați

Ora 8 dimineața.

Ora 10 dimineața.